

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a doua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii«
în
Blaş.

Anul VIII.

Blaş 19 Februariu 1898.

Numéru 7.

Parlament demascat.

Am aréat, că una dintre cauzele principale ale miseriei generale şi în consecinţă ale socialismului este monopolul de bani, ce sistemul de chiverisire liberală l-a dat pe mâna unor bancheri lacomi, cari şi-au făcut tributare statele şi prin state şi tóte naţiunile.

O altă cauză a socialismului este parlamentarismul modern.

Întru adevér vede şi simte orí cine, că parlamentarismul modern e o curată ficţie, o parodie amară a realităţii, ce ar trebui să fie.

Când înse parlamentul nu este espresiunea voinţii adevérate a ţerii, atunci e óre cu putinţă, ca să slujescă interesele reale a ţerii?

Dacă deputaţii ajung în parlament cu mandate stórse pe căi necinstite, ér nu din încrederea meritată a alegéto-rilor, e óre posibil, ca ei să pórté la inimă numai interesul alegéto-rilor?

Dacă deputaţii se duc în parlament cu intenţiunea de a se căpétui pe sine şi pe al sái, de a ajunge la influinţă, la posturi onorifice, la venite mari, e cu putinţă, ca apoi la adecă ei să subordineze aceste interese private intereselor generale ale ţerii, pe cari au menirea de a o reprezenta?

Întrebăm: Sînt óre în parlamentul ţerii nóstre mulţi ómení, pe cari nu interese private i-au dus în parlament? Noi credem, că cele zece degete de la

cele dóuë mâni sînt prea multe pentru a-i numéra.

Credinţa acésta a nóstră o întemeiám nu numai pe observările nóstre, căci uşor ar poté să fie socotite ca prejudecate, ci şi pe spusele ómenilor distînşi ai Magiarilor.

La banchetul anual, ce este în obiceiú a se da în onórea lui Széchenyi, contele Bethlen András, oratorul festiv, a deplâns abstinerea aristocraţiei magiare de la viaţa politică şi a aréat, că e urmarea acéstei abstineri, dacă ajung la suprafaţă nisce elemente, cari apoi duc ţara la ruină.

Mai mult înse de cât contele Bethlen a demascat parlamentarismul nostru unul dintre stîlpíi partidului guvernamental, deputatul Rohonczy Gida.

Omul acésta de 20 ani face parte din partidul guvernamental. El e om avut în comitatul cel mai bogat al ţerii, în Torontal; a fost ales tot de una cu alegere unanimă.

Şi acum vine acést om şi în plenul parlamentului spune, că parlamentul ungar, de când există în forma sa actuală, nu s'a ocupat nici o dată de sórtea ţeránimii; că sórtea şi plângerile poporului pururea au fost trecute cu vederea în parlamentul ţerii; că pentru interesele mari ale ţerii parlamentul tot de una a rémas surd şi nepăsător.

El a mers mai de parte. El a declarat, că sistemul actual de guvernare îl socotesce de compromis şi că nu crede, că guvernul şi partidul liberal

să póté vindeca réul, de care suferé ţara, de óre ce atât guvernul, cât şi partidul sée au perdut tot creditul, ce-l mai aveáu înaintea ţerii.

Şi a mers şi mai de parte. A descoperit şi cauza, pentru care guvernul şi partidul liberal nu póté să vindece relele esistente. A spus, că partidul de la guvern şi în consecinţă guvernul iesit din acést partid nu au nici o basă morală în ţară, ci că sînt un conglomerat artificios, produs prin corupţie şi falsificare a voinţii alegéto-rilor.

În mijlocul consternaţiei generale a parlamentului întreg deputatul Rohonczy a declarat, că deputaţii guvernamentali cuprind scaunele lor prin cumpérături, şi că însu-şí el, omul avut, a primit spre scopuri electorale suma de 5000 fl.

A mai adaus, că suma, ce s'a cheltuit pentru alegerea majorităţii liberale, a format oblu trei milioane, şi că banii acéstia i-au dat acéi compatrioţi, de regulă bibliici, cari şi-au cumpérat orduri şi titule.

În fine a mai spus deputatul Rohonczy şi aceea, că nici cele alalte partide n'au despreţuit asemenea mijlóce, numai cât ele n'au putut dispune de sumele, de cari a dispus baronul Bánffy.

Întrebăm după tóte acéste: Póté se aducă un asemenea parlament ceva bine pe ţară?

Un parlament înfiinţat pe cele mai mărşave base ale corupţiunei şi ale despotismului, póté el să se însufleţescă

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părţile satmarene în vécul al 14-lea
şi

Mănăstirea s. Michail din Muramurész.

(Continuare.)

Din documentele produse să facem acuma conclusiune faţă de teritoriul amintit în actual pontifical din 1377.

Considerând. 1) că părţile Muramurészene şi Satmarene drept pe la mijlocul vécului al 14-lea formaú încă obiect de proces iurisdicţional între episcopii din Agria şi Transilvania, şi în scrisórea pontificală din 1377 se zice, că acéi episcopi se cértă pentru dreptul de iurisdicţiune preste teritoriul castrului *Megassala*;

2) că încă înainte de anul 1369 dominiul Megyes din donaţiune regescă a fost al banului Simeon, soţia căruia cu numele *Catarina* la 1373 era deja véduvá;¹⁾

¹⁾ Cfr. Szirmay o. c. II. p. 262. Regele Ludovic cu d. Wisegrad în festo Bartholomaei 1372 în scrisórea dáa către magistrii Ştefan şi Dionisiú al lui Dionisiú

3) că posesiunile dominiului Megyes ale banului Simeon în vécul al 14-lea s'au estins preste teritoriul de azi din comitatele Satmar şi Ugocia începénd de sub Satmar spre Cingir-Seini. Baia mare, ţara Oaşului, Erdód, Beltec, de óre ce comunele amintite ca vecine cu dominiul aceluia sînt tot în acele părţi;

4) că dominiile din Satmar, Chior şi Selagiú ale familiei Balc şi Drag constátătoare din posesiuni románesci¹⁾ erau vecine cu dominiul banului Simeon din Megyes, şi că între dominiile acelora la 1391, deci cu 14 ani mai târziu de cât scrisórea pontificală din 1377, se numérá şi *Megyesalja*.

Considerând. 5) că din actul anului 1385 este constatat, cum că locuitorii districtului Megyes al banului Simeon erau *Románi*, nu mai puțin şi aceea, că comunele vecine cu castrul Megyes, tînétóre mai ales

volvodului din villa Patany demandă acelora, ca pe Georgiú şi Ştefan al lui Ştefan »in Boden residentea« să-l apere, ca să nu fie molestaţi »a nobili domina relicta et magistro Stephano filio quondam magistri Symonis banic, deci Catarina deja la 1372 era véduvá. Cfr. »Magyar történt. tár.« Tom. IX. 1861. p. 123.

¹⁾ Cfr. încă şi scrisórea regelui Sigismund din 1430.

de dominiul *Erdódului*, în vecinătate cu Satmare încă erau románesci (1430), drept cum se afirmă şi în epistola pontificală din 1377, şi că în Mediaşul din Satmare (*Aranyos-Megyes*), cât şi în comunele din jur majoritatea locuitorilor şi azi constă din *Románi*;

6) că așa zicénd mai în tóte procesele productionale, statutionare, introductorii şi de limitatiune purtate din partea posesorilor din părţile Satmarene până în Selagiú-Muramurész ca esmisul locului credibil figuréză *Capitulul din Orade ori Conventul de Leles*, după cum teritoriul castrului *Megessalla* (*Megyes*) provisorie se supune Episcopului din Orade;¹⁾

7) că, după ce provederea spirituală interimală a noilor credincioşi uniţi din teritoriul *Megessalla* se concrede călugărilor minorii, şi este constatat, că nu numai în Satmare, Baea mare (unde era custodia), fără drept în Megyes (*Mediaş, Aranyos-Megyes*) a existat mănăstirea aceluí ord dependentă de custodia din Baea mare şi sustată până la

¹⁾ În cauza unirii Românilor locuitorii în părţile Ungariei, Transilvaniei, Ultrasilvaniei şi Sirmiiu la 1345 Pontificele Clemente VI între alţii numai Episcopului Oraşii i-a trimis epistolă, mai apoi prin regele Ludovic confiscată.

pentru înflorirea țării, pentru delăturarea relelor, pentru ajutorarea țăranimii lipsite?

Ōmeni, cari nici nu cunosc lipsele țăranimii, cari vineză numai interesele lor particulare, pot ei să aducă vre un bine asupra acestei nefericite țări? Și va pute 6re țăranimea să nu se dea în brațele socialismului, când vede că aceia, cari chemați ar fi, să se îngrijescă de fericirea ei, își v6d de interesele lor și încă a nume spre paguba țăranimii?

6tă dar, cã e o cauză și încă forțe însemnate a miseriei existente și a socialismului parlamentarismul modern.

Acum l-au demascat 6meni din sinul lui. Și 6re ce va fi urmarea?

Foile t6te și corifeii liberali au grăbit a declara de nebun pe deputatul Rohonczy.

Scris este, cã Dumnezeu iea mai întâiu mintea la aceia, pe cari voesce a-i perde.

P6te fi deci indoelã, cã mergem iresistibil spre catastrofã?

Revoluțiunea socialistă, carea era de prev6dut, a și erupt în comitatul Szabolcs. Lipsa de convicție religioasă, tractarea neumană a poporului din partea multor proprietari, miseria și agitațiunea social-democrațiilor au împins poporul 6eran, alt cum de la fire liniștit, la conturbarea ordinii publice și la lupte formale cu gendarmeria. Socialiștii agrari nu pretind nici mai mult nici mai puțin de cât împãrtirea latifundiilor între dînșii. În comuna Mogyor6s o deputațiune de 6erani a notificat administratorului dominal al contelui Forgách, cã poporul deja a împãrțit între sine dominiul de 2000 de jugere al contelui lãsându-l și acestuia 48 de jugere. În Tisza Szt Márton poporul amenință cu m6rte pe arindașul Moskovics. De asemenea sînt amenințate și în alte comune proprietari, arindașii, notarii și primarii comunale.

Socialiștii sînt organizați. În fruntea lor staă un president și mai mulți juđi și subjuđi, cari pot, să dicteze și pedepse. Poporul e jurat, ca să țină la solidaritate. Fieele mișcării agrare sînt dirigate din Buda-

pesta. Mai mare agitație produce Várkonyi prin f6ea sa „F6ldm6l6“. Conflictul mai sãnger6se între socialiștii din Szabolcs și între puterea statului au fost în Czigãnd, unde vre o 500 de socialiști au voit, să impedece cu forța intrarea miliției în comună. Miliția și-a deschis drum numai cu baionetele rãbind greū pe 27 socialiști, 6rã 32 dintre ei au fost arestați. În Kis-Agãrd socialiștii au aprins casa primariului, unde se afla gendarmi; aceștia abia au putut scãpa prin ferestă.

Agitațiunea se lãtesce în comitatul Zemplén, Zombor, Alba regală și Csongrãd. E temere, cã la primãvarã revoluția agrarã va erumpe mai cu mare vehemență.

Guvernul a concentrat miliția în comitatele revoltate și a numit pe consilierul ministerial Sélley comissar cu putere discreționarã. Acesta a și plecat încă Marți la fața locului. În Budapesta poliția a fãcut perchișiție domiciliarã la capii mișcării socialiste, a confiscat banii aflați la ei și libele de depunerii despre bani de al societãților lor de ajutorare, pe cum și mai multe scrisori.

Afaceri macedoniene. — Cetim în „Drapelul“:

„Ni-se anunță din Constantinople, cã ministrul nostru de acolo d. Trandafir Djuvara împreună cu d. Constandinidis, primul s6u interpret, s'a dus la I. P. S. S. Patriarcul iecumenic, fãcându-l urmãt6rele propunerii: Ca să primescã numirea de preoți și archimandriți romãni în comunele romãnesce din Turcia; ca acești clerici să depindã direct de un șef, care să p6rte numele de *Primatul Romãnilor din Turcia*; 6r acest înalt prelat al bisericii macedo-romãne, de și recunoscut ca autocefal, să recun6scã de superior pe Exarchul iecumenic.

„Patriarcul nu l-a dat de o cam datã nici un r6spuns.

„Ne temem, cã acest „de o cam datã“ va deveni un „nici o datã“, cãci Patriarhia din Constantinople nu prea obicinuesce, să dea curs cererilor de ac6stã naturã.“

1656, darã azi numai ruinele i-se v6d, 6rã teritoriul din jurul fostei mănãstiri pãnã azi se numesce „grãdina cãlugãrilor“;

8) cã de 6re ce este constatãt, cum cã în Mediașul din comitatul Satmarelui încă în v6cul al 13-lea a existat castru atuncii numit *Iaco*, care la 1278 pentru infidelitate de la Andrea Iaco din stirpea Kaplony,¹⁾ în semn de recompensã a fidelitãții prin regele Ladislãu IV s'a dat moșului banului Simeon, voivodului Nicolau²⁾ al magistrului Mauritiu; 6rã în Mediașul din comitatul Satmarelui în mijlocul comunei existe un castel tare și frumos zidit pe ruinele celui vechiu; în urmã

9) considerãnd, cã aieva Mediașul *Satmarean* nu e mai de parte nici cu trãsura de cât 2 zile de la Orade, pe cãnd de Agria și de Alba Iulia e cu mult mai de parte:

Din t6te acestea doveđi istorice conchid, cã castrul banului Simeon la 1377 numit *Megessalla* este castrul aceluia-și numit la an. 1369. 1385 „*Megyes*“, 6rã ambele sînt identice cu *Megyesalja* amintit în litera fundaționalã

¹⁾ Din care a fost și familia Simeon.

²⁾ A avut proces cu civil din Satmare pentru pãmîntul numit „Hedruh“, pãnã ce la 1319 acel pãmînt s'a ajudecat civilor Satmareni așa, ca voivodul Nicolau să se p6tã muta, unde-l place, put6nd strica curtea sa nobilitarã. Cfr. Szirmay o. c. II. p. 149

a mănãstirii *S. Michail din Maramur6s* din 1391; apoi, cã t6te aceste des6mnã teritoriul de azi al *Mediașului* (Aranyos-Megyes) din comitatul Satmarelui, care, dupã cum afirmã și istoricul Szirmay, s'a numit *Megyes* sau *Megyesalja*.

O altã concluziune este, cã unirea *locuitorilor romãni* f6ști mai înainte schismatici, amintitã în litera pontificalã din 1377 este de a se înțelege despre Romãni din pãrțile Satmarene, pe unde s'a estins dominiul castrului *Megyes* sau *Megyesalja*.

V6duva Catarina a banului Simeon în rugarea sa datã cãtrã Scaunul pontifical apriat afirmã, cã „*incolae et habitatores castru et villarum castru adjacentium, qui tunc erant*“, cunosc6nd calea adev6rului și pãrãsind er6rea infidelitãții s'au întors la unirea credinței și la unitatea s. bisericii romane, nu numai, ci cã în castrul numit a rezidit biserica distrusã și pãrãsitã a s. *Emeric* și a fãcut, ca cu marț cheltuieși să se edifice din nou biserica parohiale și în villete castrului, și ca acele să se doteze.

Mai sus înse s'a ar6tat, cã în v6cul al 14-lea drept cam pe acel timp, cãnd e vorbã de unire, castrul *Megyes* avea în jurul s6u ca apertinențe mai bine de 40 de ville, t6te situate între Satmar, Seini, Baea mare, spre Maramur6s în sus.

Congrua și neuniții. — Din „Tel. Rom.“:

„Intențiunea este v6ditã, și credem, cã factorii competenți al bisericii n6stre bucurosi vor împãrtãși aci intențiunile ministrului și vor nisui, ca elerul tineri să se recruteze în viitor tot din tineri, cari au absolvat 8 clase gimnasiale, ca ast fel și cele mai slabe parohii să-și p6tã dota parohii cu un venit sigur de 800 fl. anual, numai să li-se facã posibil, ca să primescã subvențiunea pusã în vedere, fãrã jignirea drepturilor autonome ale bisericii, și fãrã ca acel ajutoriū să fie un fel de remunerațiune pentru servitiū nebisericesce și neromãnesce.

„P6te av6 inse și efectul contrar, ca adecã biserica să preferã a av6 preoți mai simpli și mai s6raci, dar independenți în cele politice-naționale.

„Totul va atrna de la înțelepciunea și adev6ratul patriotism al acelora, cari vor esecuta legea.

§-l 7 conține casuri, în cari preotul se face nevrednic de ajutorul statului.

Între acestea cel mai periculos este între împrejurãrile n6stre *delictul*, invențiune specialã maghiarã pentru *atitudine contrarã statului* (*államellenes magartartás*), carea se aflã definitã în alinea ultimã a §-lui 13 din art. de lege XXVI: 1893, care tracteazã despre salariile înv6țătorilor.

„6tã acea definițiune:

„Drept direcțiune contrarã statului se considerã special ori ce faptã îndreptatã contra constituției, caracterului național, unitãții, independenței sau întregitãții teritoriale ale statului, mai de parte contra aplicãrii limbii statului decretatã prin lege, întimple-se aceea în școlã sau a farã de școlã ori pe teritoriul altui stat, cu vorba, în scris, sau prin tipar, prin figuri, cãrți de școlã sau prin alte instrumente didactice.“

„Atãt de elasticã este definițiunea acestui delict special maghiar, în cât cu rea voință fie care șovinist p6te încurea cu el pe cel mai nevinovat preot în proces criminal sau disciplinar.

„În astã privință ministrului de culte i-se rezervã în §-l 9 un drept putem zice

Drept aceea de și unirea acelor locuri probabil cã cu finea v6cului al 15-lea de o datã cu ivirea și lãțirea calvinismului în acele pãrți drept și prin influința urmașilor familiilor Simeon, Balç și Drag⁶⁾ s'a micșorat ori s'a nimicit, darã la finea v6cului al 17-lea s'a reînviat mai tute de cât în alte pãrți locuite de Romãni; zic, unirea comunelor din pãrțile Satmarene în origine se dat6zã din v6cul al 14-lea, deci acea unire are un trecut istoric mai bine de 500 de ani.

II.

Contextul literel pontificiale ne conduce încă la deslegarea unei întrebãri, respective la constatãrea unei cestiuni bisericesce iurisdicționale și la statorirea timpului unirii din pãrțile Satmarene. A nume:

a) În numita scris6re pontificalã se zice, cã prin regele Ungariei, qui tunc erat, și prin progenitorii Catarinei s'a ocupat teritoriul castrului *Megyes* (*Megessalla*) de la *schismatici* și *Romãni*.

Deci cine au fost acei Romãni schismatici? Cine au fost progenitorii Catarinei? Nu scim. Nici aceea nu se amintesce, cã care rege al Ungariei a cuprins acel teritoriū.

⁶⁾ Gaspar Drag-6i la 1545 în Erd6d a ținut sinod calvinec, la 1553 în Óvár, 1557, 1558 în Cingir.

disciplinar discreționar, care vatemă drepturile autonome ale bisericilor, și carele în mâinile unui ministru fără tact și fără curaj de a da pept cu fanatismul nutrit de jurnalistică șovinistă, poate provoca continue conflicte între autoritățile supreme bisericesti și între guvern, conflicte, care pot produce neasemenat mai mult rău poporului și patriei noastre, de cât valorază binele, ce se crede, că se face prin ajutorul contemplant.

„Acesta este punctul cel mai periculos din proiect.

„În §-l 17 se zice, că ajutoarele se vor asemna cu numirea respectivilor parochii și parochii, ér în privința modului distribuirii se va învoi ministrul cu autoritățile competente bisericesti, apoi banii se vor transpune la autoritățile confesionale pentru procedere mai de parte.

„Dacă înse n'ar succede învoirea, sau dacă învoirea făcută o ar altera autoritățile confesionale, atunci ajutoarele se vor trimite separat fie câruș preot.

„Va să zică, în aceste casuri distribuirea s'ar face prin organele statului, în tocmal pe cum se urmăzează astăzi cu așa numitul „ajutor de stat“, pe carele biserică noastră chiar pentru modalitatea distribuirii nu-l mai consideră de ajutor pentru ea și nu-l primesce.

„La acest punct se vede, că a considerat guvernul ținuta bisericii noastre față de vechiul ajutor de stat, și pentru aceea la primul loc pune în vedere distribuirea ajutorului la singuraticii preoți prin consistoriile confesionale, pune înse totuși o condițiune: „învoela cu ministrul de culte.“

„Așa, pe cum este stilizat textul §-lui 17, este obscur, pentru că nu indică condițiunile, ce le poate pune ministrul.

„În motivare înse — se indică și acele condițiuni, și dacă nu se vor cere altele, acelea sînt acceptabile.

„Motivarea este următoarea:

„Proiectul de lege voesce, să cruțe sfera de drept autonom al confesiunilor chiar și cu privire la formele externe, și pentru acesta pune tesa, că dacă confesiunile, în urma stipulațiunilor reciproce, vor fi în stare a-l da garanță suficientă, că sumele asemnate le vor administra la locul destinațiunii lor, atunci guvernul comasând sumele asemnate, le va pune la dispozițiunea autorităților confesionale.“

„Nu scim, de ce natură poate fi aceea garanță, dar fie ea de natură morală sau materială, sau de ambele, biserică noastră le poate da fără alterarea autonomiei sale.“

„Socialiști greco-orientali și nazareni.“
— Cetim în „M. A.“:

O altă aparițiune interesantă e, că atât socialismul, cât și nazarenismul prind rădăcină mai cu samă acolo, unde instrucțiunea religioasă și predicarea sînt mai tare neglijate.

Biserică greco-orientală e aceea, care abia se ocupă cu viața spirituală a credincioșilor săi, ba putem zice, că într'o privință anumită nu se ocupă de loc. Atât biserică greco-orientală sârbescă, cât și cea română în privința acesta într'adevăr dorm în umbra morții. De aici se poate esplica aceea nespuză întunecime spirituală, în care se află poporul greco-oriental de rînd în țara noastră.

Adevărat, că acesta e o acuză zdrobitore pentru o confesiune, dar nu ne temem, că ne vor desmînți, pentru că acesta e un lucru tare notoriu.

Ast fel aceea, ce se întimplă în comitatul Aradului, unde socialismul și nazarenismul se lătesce repede între Români greco-orientali, este numai o urmare firăscă a trândăviei clerului greco-oriental.

Recunoscem înse și îndreptățirea scuselor relevate de greco-orientali.

Sărăcia totală a poporului aduce cu sine miseria desevarșită a clerului. Dacă preotul greco-oriental nici lângă altar nu poate scăpa de grijea, că ore pe mîne de unde va câștiga pîne pentru sine și pentru ai săi, e forțe firesc, că nu are voe a predica și a catechisa!

Vorbind aici despre sărăcie, închipuiți-vă miseria cea mai grozavă, mai cu samă ce privesce parochiile de clasa a treia și a patra, cari nu pot susține preot inteligent și cu familie. Biserică veche grecescă în atari casuri s'a ajutat așa, că ast fel de parochii le-a administrat prin călugări. Mai târziu au decădut călugării bisericii grecesti în toate privințele, și azi nu e mirare, dacă la ast fel de stațiuni nu se găsec bărbăți destul de cualificați.

Cel alalt pretext, pe care preoții greco-orientali îl aduc ca scusă pentru neglijarea instrucțiunii, e indiferentismul credincioșilor greco-orientali mai bogăți și mai inteligenți, cari nu se interesază cătu-și de puțin de credința și afacerile bisericii. Ei vîd în biserică lor cel mult un mijloc politic de a menține poporul pentru naționalitate.

Lucrul cel mai supărător e înse, că și astăzi, o sută de ani după recipiarea religiunii greco-orientale, statul abia face ceva pentru promovarea intereselor culturale ale bisericii. Ajutul cel de câte va miș de floreni, ce se împărtesce între preoții lipsiți, îl prefac în adevărată remunerare pentru corteșire, ba statul va întrebunța și ajutorul plănuit în măsură mai mare numai pentru ca să facă din preoțimea greco-orientală un mijloc al egemoniei unui partid. . .

Cu toate pedecile acestea clerul greco-oriental nu poate fi pe deplin achitat de acusa, ce i-se face pentru neglijența sa.

Nu s'au ocupat de neajunsurile poporului, acum să nu se plângă, dacă poporul se întorce de la ei.

Și mai miserabilă e starea învățătorilor greco-orientali. Comuna lor bisericescă îi plătesce cât se poate de rău, se cîrtă în continuu cu preoții, și anumite cercuri îi îndemna neîncetat la acesta, ca ast fel să pregătescă calea statificării.

De această cîrtă continuă se folosesc agitatorii socialiști și profetii nazarenilor, și învățăturile lor se lătesc neîncetat în mijlocul poporului agricol român simplu și ușor de sedus.

Ér biserică greco-orientală nu are putere, ca în lipsă de mijloce și fiind și poporul extrem de sărac, — să se ridice împotriva nesciinței și a neglijenței preoților săi și împotriva obrăzniciei deținătorilor puterii statului.

Nu este datorința noastră a da greco-orientalilor preocupăți față cu biserică catolică staturii referitoare la ieșirea din incurcătura. Noi rugăm numai preoțimea și inteligența greco-cat., care trăesce între ei, ca mai cu samă acum să fie treji și să grijescă de turma lui Christos, carea le-a încredințat-o Spiritul sfînt. Să păzescă pe Români greco-catolici cu zel îndoit de seducători.

Căci dacă bietul popor român își va perde pe Dumnezeu și patria, ce alta-i mai rămâne de cât cărjea de cerșitor? Să se provoece la cazul greco-orientalilor și învețe din el, că ce se alege din poporul acela, pe care păstorii lui i-au făcut, să rătăcescă pe căi greșite.

După ce cetatea Iakó de lângă Megyes încă pe la 1278 pentru infidelitatea familiei Andreii Iako de Kaplony s'a luat și s'a donat familiei banului Simeon, ér la 1369 dominiul de Megyes se afla deja în posesiunea acelei familii; s'ar puté zice, că sub Români schismatici, de la cari progenitorii Catarinei au luat posesiunile aceluși dominiu, sînt de a se înțelege locuitorii și iobagii români ai familiei Iako de Caplony.

Măcar că nu este constatat, că familia Iako se fie fost română, totuși s'ar puté accepta, că iobagii aceleia au fost Români.

Dară după ce iobagii nici chiar cei castrensi nu avură posesiunii proprii, drept aceea sub Români schismatici din scrisoarea pontificală pe lângă iobagi români schismatici sînt a se înțelege și posesorii, nobili, cnezii și volvođi de Români, cari a bună samă pentru renitența în schismă după principiul regnicolar de atunci fură lipsiți de posesiuni.

Atari Români cred a fi fost aceia, cari drept din cauză religioasă sub volvodul Bogdan între 1357—59 părăsind Maramureșul și părțile vecinase au trecut în Moldova, ér posesiunile deșerte ale acelora le-a cuprins regele Ludovic, din cari apoi „titulo novae donationis“ acel rege și următorii lui au făcut felurite donațiuni ca lui Dragus și fraților lui, fiului lui Gyula (1360), lui Teodor Koriatoviczii principele litvan (1360), lui Bal și Drag (1364), părinții cărora s'au reințors la fidelitatea regelui și probabil și la unirea credinței.¹⁾

¹⁾ La 1359 și 1365 drept sub acele titule se fac donațiuni în Banat familiei Carapciă cu posesiunile Rycas (Rékás) și Icuș (în părțile Făgetului).

b) În scrisoarea pontificală citată se zice, că dacă uniții din dominiul Megyesului până acuma nu ar fi sub iurisdicțiunea nici unui episcop, sau și când ar fi, până la decidera certei dintre cei trei episcopi acei uniți să rămână sub iurisdicțiunea Episcopului latin din Oradea mare, ér grijea spirituală a acelor uniți se concrede călugărilor minorității esenți de sub iurisdicțiunea orî cărui episcop.

Dispusățiunile acestea pontificiale dovedesc, că de și Pontificalele Gregorii XI cu d. Avign. III Idus Octobris 1374 își esprimase dorința, ca pentru o anumită parte a mulțimii Românilor locuitori în anumite locuri de la confini ale Ungariei în părțile către Tataři să se dispună episcopi și preoți proprii, cari înțeleg limba poporului, sau pe scurt să se înființeze episcopie română unită, cum s'a înființat la 1370 pentru uniții din Moldova episcopia Seretului, totuși se vede, că la 1377 Români uniți din Ungaria nu au avut episcopie proprie, nici preoți uniți de rit oriental, căci alt cum pe cei din teritoriul castrului Megessalla (Megyes) nu i-ar fi supus iurisdicțiunii episcopului latin din Oradea, nici s'ar fi concredeț Minorităților administrarea spirituală a acelora.

Și poate drept acesta a fost cauza, că unirea poporului românesc din acele vécuri nu a progresat, cu atât mai puțin s'a putut stabili.

(Va urma.)

Guvernul și așa nu face nimic. Cel mult lasă, ca bietul popor să fie împușcat de gendarmii susținuți pe banii lui, până când pe agitatorii matadori îi lasă, să lucreze și agiteze necontrolați și liberi, ca nu cumva să-l acuze de antisemitism.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Comisiunea de 27 a congresului catolic a ținut ședință în 15 a c. sub presiunea contelui Szápáry Gyula. S'a constatat, că episcopul dr Steiner și canonicul dr Répássy s'au retras din sinul comisiunii. În locul lor s'au chemat membrii suplentei Várossy Gyula și dr Bitá. Comisiunea a emis din sinul său o subcomisiune de 9 membri, căreia nu i-a dat nici o invitațiune, cum să purcedă în lucrarea sa.

O comisiune de 16 pastori reformați a predat ministrului Wlassics un memorandum, în care espun starea lor materială miseră și cer, ca să li-se ridice cât mai curând salarele.

Roma.

Din incidentul liturghiei de diamant a Papei au sosit în Roma 15.000 de peregrini italieni, pe cum și o mulțime de străini. În 12 Sfinția Sa a pontificat cu mare solemnitate. Corpul diplomatic încă a asistat la s. liturgie în o tribună deosebită. La finea liturghiei s'a cântat „Te Deum“ intonat de Papa, care se bucură de sănătate deplină. Atât la intrarea în biserică, cât și la depărtare s'au făcut Pontificelui ovațiuni însuflețite. Vorbiri nu s'au ținut.

Papa a trimis arhiepiscopului de Milano cardinalului Ferrari o epistolă, în care îl laudă pentru activitatea, ce o dezvoltă întru apărarea drepturilor bisericii. Poporul credincios din Milan a aranjat, în onoarea marelui arhiepiscop un imponent concert cu torțe și muzică.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cestiunea socialismului a ocupat partea cea mai mare a desbaterilor bugetului de agricultură.

În ședința din 11 a c. a vorbit și ministrul de agricultură Darányi la cestiunea acésta, dară a lăsat-o nelămurită. Reflectând la vorbirile îndreptate în contra politicii guvernului ministrul a declarat, că ajutorarea lipsiților nu se ține de resortul său; scirile despre miserie sînt exagerate; deputații populari mai mult fac politică bisericescă. Legea din 1894 despre colonisări e defectuoasă; el va prezenta un alt proiect în privința acésta. Apoi a enumerat, ce a făcut el în interesul claselor misere: a nume, că în școala de agricultură nu se primesc cei îmbrăcați domnesce; că s'a îngrijit, să se împartă poporului foaia „Néplap“ și legea despre muncitori. Firele agitațiunii socialiste se conduc din centru (Budapesta); aici sînt apostolii. Mișcarea din Szabolcs întinde la împărțirea pământului. Mi-

nistrul de interne a înmulțit cu 400 numărul gendarmilor. Guvernul nu e amic al măsurilor excepționale, dară dacă e de lipsă, va publica statariul în comitatul Szabolcs. Ce privește libertatea presei, guvernul nu va schimba legea din 1848, dară a aflat modalitatea de a purcede în contra foilor agitatorice înainte de a fi spedate și de a le confisca prin sentință judiciară, avînd să judece mai târziu asupra lor juriul. Roga presa, să fie cu mai multă precauțiune, că ce sciri comunică.

În 13 a c. din nou a vorbit Rohonczy și cu o vorbire lungă a urgit regulamentul presei. Descrie cu colorii vii pericolele socialismului; spune, că guvernul nu are cutezarea și energia de a pași pe față în contra presei; zice, că Várkonyi redactorul ziarului socialist „Földművelő“ să fie închis în casa nebuilor săi spânzurat. Ce va fi, când se vor porni naționalitățile? În Ardeal e mórtea națiunii.

În 15 a c. Molnár a urgit aducerea legii despre asociații. — Major a cercat izvorul socialismului în sistemul liberal.

Apoi a luat cuvîntul în cestiune personală Rohonczy și în un discurs de o oră a criticat cu asprime sistemul actual. El a zis, că vina socialismului o poartă proprietarii, fiind că nu s'au ocupat de sörtea poporului nici ca legislatori. Acum se pot pușca mii de oameni, căci acésta numai la moment ajută. A întinde un cordon de ostași din Carpați până la Tisa ar compromite poziția monarhiei. Cestiunea socială trebuie rezolvată pe baza dreptății, de ce guvernul e incapabil. „Noi am pierdut încrederea țărănimii. Eu însu-mi am primit 5000 fl. la alegerea mea, nu pentru mine, ci pentru alegători. Acum ca și mai înainte am fost ales unanim. Dară dacă alți alegători beu, mîncă și benchetuesc, de ce să nu bea și al mei? Aici, (adecă în partidul liberal,) s'au spus trei milioane la ultimele alegeri. Nu e de ris, eu nu condamn pe br. Bánffy. El a luat practica de la antecesorii săi, numai că a fost mai isteț. El a adunat mai mult. Banii i-au plătit aceia, cari au dorit, să aibă titluri și ranguri. Patriotismul își dictază, să desvêlesc realitatea.“ Discursul lui Rohonczy a produs o impresiune penibilă asupra guvernului și a partidului lui. Rohonczy a repășit din partid în ziua următoare.

Martii s'a început desbaterea bugetului ministeriului de culte și instrucțiunea publică. Cu acésta ocaziune ministrul Wlassics a declarat, că își ține de cea mai momentosă problemă vederea legii referitoare la instrucțiunea populară. Cestiunea acésta trebuie rezolvată fără a provoca susceptibilitatea confesiunilor. Nu e amic al statificării exclusive. Nu a ridicat școlii de stat numai în locuri cu populațiune mesteacă, ci și în comune curate magiare. Proiectează ridicarea alor o mie de școlii în decurs de cinci ani. Instrucțiunea religiunii e mai bună și mai regulată în școlile de stat, de cât în cele confesionale. Sub titlul instrucțiunii religioase în școlile

de stat se dau preste 600 mii fl. În școlile române a dispus în clasa a II-a și a III-a cetirea în limba română. Cu privire la asilele de copii e încă mult de făcut; pe lângă 17 mii de școlii populare abia există o mie de asile. În loc de școlii populare superioare a înființat școlii civile. Se ocupă de reforma institutelor preparandiale și are gata planul pentru gimnaziile și școlile reale. La facultatea juridică voesce a șterge obligațiunea doctoratului.

Mercurul popularul Mócsy a urgit largirea dreptului electoral și instrucțiunea religioasă, căci ce va fi, când vor ajunge ca socialistii în armată filii socialistilor și acolo se vor organiza? Guvernul servește iudeismului, érá acesta e părintele socialismului inamic bisericii.

Sima interpelază în cestiunea perchișițiunii domiciliare făcute la redactorul socialist Várkonyi și zice, că guvernul cu parlamentul cumpărat pe bani prin confiscarea libertăților duce țara spre revoluțiune.

Austria.

Dieta provincială din Praga a emis o comisiune, ca să elaboreze proiectul de adresă pentru felicitarea monarhului din incidentul serbării de 50 de ani de domnie.

Se vorbește, că parlamentul va fi convocat cam prin 10 Martie. Ministrul Gautsch sperază, că se vor pute ține desbaterile în ordine; Germanii progresiști și radicali înse sînt de altă părere. De cum va nu s'ar pute restabili stările normale, br Gautsch se va retrage. De succesul al lui e privit contele Francisc Thun, care face parte din clubul marilor proprietari conservativi.

Franța.

Procesul Zola, care de două săptămâni ține în agitațiune populațiunea parisiiană și subministră material abundantis pentru presa europeană, se continuă. Zola s'a înșelat, când a presupus, că producînd ca martori pe mai mulți ofițeri de rang înalt și pe alți bărbați, cari au purtat funcțiuni înalte, va pute afla amănunte din procesul Dreyfuss. Cei ascultați au descoperit multe lucruri interesante, cari conclud acolo, că Dreyfuss e vinovat pentru crima de tradare de patrie; în amănunte înse nu s'au dimis, aducînd de motiv datorința de a păstra secretul oficios. Presa pusă în serviciul iudeismului atacă miliția imputându-i, că s'a pus în serviciul clericalismului. Cu de acestea înse nu mai pôte să amăgescă poporul; acesta în decursul procesului a făcut ovațiuni ofițerilor și a demonstrat în contra lui Zola voind, să-l arunce în apă.

Presa din străinătate mai mult simpatizează cu Zola. Causa o espune ziarul francez „Soleil“ ast fel: Ziarele străine nu au grije de drept ori umanitate; ele sînt inspirate numai de ură în contra Franței. Foile germane și italiene cercă numai de a ne nimici moralmente armata.

Turcia.

La reprezentatiunea guvernului s'erbesc în cestiunea pretinselor abuzuri ale oficialilor turcesci din vilaietele Uesküb, Monastir și Salonichi organul curții otomane „Malumat“ a publicat un articol oficios, în care declară, că numai o bandă de Bulgari provocă turburări. Pentru cercetarea învinuirilor ridicate asupra preoților și învățătorilor bulgari din vilaietul Uesküb s'a trimis și un secretar al esarchatului bulgar.

Cerculariü

cătră docenții din Vicariatul Maramurésului.

Stimate Domnule Docente!

Docenții sînt luminătorii poporului, și ca atari aü datorința sfîntă a promova cultura și bunăstarea poporului atît în școlă, cît și a fară de școlă.

Sum convins, ba am și esperiat, cum că docenții din vicariatul Maramurésului își implinesc cu scumpătate datorințele sale în școlă, și har Domnului, pe an ce merge se înmulțesc numărul acelor, cari sciü a serie și a ceti.

Înse timpurile sînt grele, numărul poporului s'a înmulțit foarte, ér pămîntele, din cari își scöte poporul hrana de töte zilele, nu s'aü înmulțit; drept aceea debue să aflăm mijloce de câștig poporului.

În acest Comitat ca atari mijloce ne staü înainte präsirea vitelor, stupăritul și pomăritul.

La mijlocul acest din urmă, adecă la pomărit trag acum atențiunea domnilor docenți din Vicariat.

Am făcut-o acésta de aü de zile dând celor mai zeloși docenți întru promovarea oluitului și premiü.

Scopul mi-a fost și este, ca să se dea poporului un noü mijloc de câștig.

Și cum că pömele sînt un isvor foarte mare de câștig, s'a adevărit în anii acești trecuți. În anul 1895 din Maramurés s'aü vîndut pöme în valöre apröpe de 400.000 fl., în tömna anului trecut în valöre de 250.000 fl., și din sumele acele considerabile o parte mäsörörä a dobîndit-o poporul nostru.

Dar cu o sirguintă bună și cu înmulțirea pomilor ar puté fie care comună a nöstră a dobîndi anuatiim una—döună miü fl. și a avé pöme destule și pentru lipsele casnice.

Înse pe popor debue să-l conducă, debue să-l îndemne și să-l învețe cineva la pomărit și la oluit.

La acésta în locul întâiu este chemat docentele.

Drept aceea acum, când stäm la pragul primăverii, më adresez cătră Dvöstre, domnilor docenți din vicariat, și vă rog, să îndemnați poporul la räsădirea și la oluirea pomilor, și să stați în ajutorul poporului oluind în grădinile lui pomii și învățându-l a tracta cu pomii.

A fară de școlă acesta este binele cel mai mare, care-l puteți face cu poporul, și sum convins, cum că Dvöstre din tötä inima voiți binele poporului.

Dvöstre sciți, cum că doi inși dintre Dvöstre pentru sirguinta în oluit și pomărit aü dobîndit în anii abia trecuți premiü de stat cîte de 100 florent, apoi Magnificul domn Petru Mihályi ablegat dietal vă dă anuatiim un premiü de 10 fl., ér un premiü cîte de 5 fl.

Și ast fel pe lângă bineie, care-l faceți poporului, când uniü, când alții sînteți împărtașiți și cu premiü.

Este constatat, cum că Maramurésul e un ținut bun pentru pomărit. Avem soiuri de meri, peri și pruni, cari la noi rodese în abundanță.

Förte mult atrnă de la docenți, cum că poporul nostru să se folosescă de acest mijloc de câștig.

Nu este ocol, nu grădină, în care să na încapă cäți va pomii sau oltoani; dar apoi colinele cele multe pustii, cari nu aduc nici un folos, cät de recomandate sînt pentru a le umplé cu pomii.

Vé rog dară, nu întreläsați nici o ocașiune a îndemna pe popor la pomărit.

Legile guvernului și Comitatului aü dispus înființarea grădinilor de pomărit, și preste scurt timp în töte comunele vom avé atari grădini.

Puneți-vé Dvöstră, domni docenți, în fruntea poporului și cu ajutorul lui lucrați acele grădini și învățați poporul la pomărit și la oluit.

Italianul zice, că dacä ai spus în viața ta un pom, n-ai trăit în zădar.

Dvöstre să puneți miü și miü de pomii, și nu numai nu veți trăi în zădar, dar veți binemerita binebuvintarea poporului.

Sînt comune, în cari docenții nostri aü oluit în grădinile poporului miü și miü de oltoani, sînt vre-o zece inși dintre Dvöstre, cari sînt förte binemeritați pentru promovarea pomăritului.

Faceți acésta cu toții, că cu toții sînteți crescători și luminătorii poporului, și Dumnezeü va binecuvînta ostenelele Dvöstre.

Ca să putem aréta publicului celü mare, cum că docenții din Maramurés și în acésta privință își implinesc datorința lor, vă rog pe fie care, cum că la adunarea generală a reuniunii nöstre ținendă în Maiü în Breb să aduceți arétările despre pomii, — meri, peri, pruni, — cäți a räsădit și a oluit poporul în primăvara, ce vine, ér cari n'ați puté veni la acésta adunare, să trimiteti arétările acele la mine, ca să le public în foile nöstre române și în cele comitatense.

Dvöstre docenții din acest vicariat și pänă acuma aveți deja un öre care renume în Comitat pentru promovarea pomăritului, ceea ce se vede și de acolo, că premiile de stat cîte de 100 fl. în döue rînduri le-aü dobîndit docenții români din Maramurés.

Lucrați și vă osteniți, ca să fiți lăndați nu numai uniü, ci cu toții, și să promovați binele poporului, care va binecuvînta ostenelele Dvöstre, și acésta va fi räsplata cea mai frumösă a Dvöstre.

Pe lângă espresiunea stimei mele römân Sat-Şugatag la 29 Ianuariü 1898.

Tit Bud

Vicariul Maramurésului.

Nr. 5/1898.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș“ se va ținé în 6 Martie a. c. la 3 öre d. a. în sala de desemn a gimnasiului. La acésta adunare sînt invitați toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Programul: 1. Deschiderea adunării prin presidentă. 2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală. 3. Raportul despre averea Reuniunii. 4. Alegerea alor 3 comisii: a) pentru esaminarea raportului de sub 2; b) pentru esaminarea raportului de sub 3; și

c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor. 5. Raportul comisiunilor și darea absolutoriului. 6. Eventuale propuneri. 7. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al adunării. 8. Închiderea adunării.

Blaș din ședința comitetului Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș ținută la 2 Februar 1898.

A. n. Solomon
presidentă.

Dr A. Cheșan
secretar.

Mulțămită.

Subscriși în numele Societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor români gr. cat. din Blaș aducem și pe acésta cale sincerile nöstre mulțămite Spectabilei Dömine *Amalia Grama*, carea cunoscend intențiunea neultatului și iubitelui söü frate *Dr Ales. Grama* fost canonic mitropolitan și rector seminarial a donat Societății nöstre o parte însemnată din biblioteca Reverendissimului *Dr Grama* și a nume o tecă frumösă constă-tătoare din 214 opuri valoröse în 281 tom. și 286 vol.

Pentru Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“.

Blaș în 17 Decembre 1897.

Victor Varga
preș. societ.

Ioan Oltean
secretariul societății.

Invitare.

Membrii „Casinei române“ din Blaș conform §. 11 din statute se invită la a II-a adunare generală, care va avé loc în 27 Februar a. c. örele 10 a. m. în localitățile casinei.

Ordinea zilei: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Proiect de budget pro 1898. 4. Alegerea alor döue comisii. 5. Alegerea presidentului, economului și a unui membru din comitet. 6. Eventuale propuneri.

Blaș la 17 Februariü 1898.

Vicepresident:
Dr Augustin Bunea.

Secretar:
G. Precup.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeü. Pentru hiserică nöstră din Pánade aü dăruit *Onisie Bucur* și soție-sa *Ioana* un rîud de odăjdii negre de mëtäsă în preț de 35 fl., érä *Teodor Cämpean al lui Macaveü* un prapor roșu de mëtäsă în preț de 11 fl.

„Patria“ institut de credit în Blaș și-a ținut Marți în 15 a c. adunarea generală a XII-a. Din raportul direcțiunii despre afacerile an. 1897 însemnäm aci cîte va date. Depunerile la sfărșitul anului aü fost de fl 637.105, cu 58 miü mai mult ca în trecut. Împrumuturile cambiale aü fost de fl 759.766-58, ipotecarele de fl 121.727-53 și lombardul de fl 26.003. Întrögă circulațiunea anului a fost de preste 6 milöue florent. Din venitul curat de fl 22.396-20 s'aü votat spre scopul de binefacere fl 1013-77 și a nume: pentru spitalul studenților fl 500, pentru convictul din Lugöș fl 50, pentru pompierii din Blaș fl 50, la dispoziția consistoriului din Blaș fl 300, ér la a direcțiunii fl 113-77. Deosebită atențiune se pune la acest institut spre întărirea fondului de rezervă, căruia i-s'aü votat și de data acésta 40% din venitul curat, adecă fl 6758-48 ridicându-l ast fel la frumösă cifră de preste fl 80.000 față cu capitalul social de 110 miü fl. Directorii *Dr Aug. Bunea*, *George Bärhat* și *Dr Ales. Pop*, a căror mandat a expirat, aü fost realeși.

† **Emil T. Muntean** medicinist în anul al IV. la universitatea din Cluș a repausat în Blaș în 13 Februar în anul al 22-lea al etății.

† **Ioan A. Macaveü** student universitar în etate de 19 ani împărtașit fiind cu sfințele talne a repausat în Arad în 9 a c.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Continuare.)

Avînd deci acestea în minte să avem singur numai acel scop, ca să ne întocmim cu grije viața. Așa vom duce adecă de mână la cealaltă viață pe cel ce șed întru întunec. Că așa de mare e puterea acestei lumini, căt ea nu luminează numai aicia, ci povățuesce și acolo pe cea ce se lasă a fi condusă de ea. Că dacă ne vor vedé, că desprețuim tóte celea de acuma și ne pregătim la cele viitoare, vor asculta de lucruri mai mult de cât de tot cuvîntul. Cine e adecă așa de fără de minte, căt să nu aște o dovadă limpede a celor viitoare din aceea, că pe omul, cel ce mai ieri alaltă ieri fuse îmbulbat și bogat, îl vede lăpédând de la sine tóte și asemănat paserilor și gata la fόμε, la serăcie, la tot felul de omorire a trupului, la primejdii, la vèrsarea sângelui, la mórte și la tóte, cele ce par a fi grele? Érá de ne încurcăm în cele de acum și ne cufundăm în ele, cum vor puté, să credă, că grăbim la alt locaș? Ce răspuns ne mai rămăne, dacă la noi nu are atăta putere frica lui Dumnezeu, cătă a avut la filosofii Elinilor gloria omenescă? Că unii din ei au lăpédat de la sine averile și au desprețuit mórtea, pentru ca să se arete ómenilor; și de aceea sperările lor au fost deșerte. Ce cuvînt de apărare va puté deci, să ne scape pe noi, dacă ni-s'au pus înaintea ochilor lucruri așa de mari și ni-s'a descoperit un ast fel de chip al traiului, și noi totuși nu putem, să sevărșim nici măcar acele și lucruri, cari le-au sevărșit aceia, ci ne ducem în perire și pe noi înși-ne și pe alții? Căci Elinul sevărșind fărădelegi nu strică așa de tare ca creștinul sevărșindu-le acelea; și cu drept cuvînt. Căci învățătura acelora e putredă, érá a noastră din darul lui Dumnezeu e alésă și luminată chiar și în ochii celor fărădelege. De aceea, când vor, să ne batjocoréscă mai tare și să înmulțéscă ocară, ei adaug: Creștin! Ei a bună samă nu o ar zice acésta, dacă nu ar avé părere bună despre învățătura noastră. Nu ai audít, ce lucruri și cât de mari a poruncit Christos? Când ai puté deci, să împlinesci una din poruncile acelea, dacă lăsând tóte ai umbla în tóte părțile adunând căștiguri, dând împrumuturi pe dobîndă, făcînd întreprinderi, cumpărînd turme de sclavi, căștigînd vase de argint, cumpărînd țarină și căși și miș de unelte de casă? Și de ai face măcar numai acésta. Dar dacă acestor rivniri nepotrivite le mai adaugi încă și nedreptate tăiînd pămînt de la vecini, prădând căși, nimicind pe sèraci, înmulțind fόμεa, atunci când vei puté, să te apropii la porțile acestea? Înse une oria miluesci pe cei sèraci? O știu și eu. Dară și în acésta încă e multă perire. Căci o faci acésta sau cu fală próstă sau spre mărire deșertă, pentru ca nici din faptele cele bune să nu dobîndesci nimica. Érá ce lucru e mai vrednic de compătîmire de cât acesta, când pătesci naufragiu în port? Așa dară pentru ca nu cum va să se întîmple acésta, când faci óre ce lucru bun, nu cerca de la mine grația, ca să ai pe Dumnezeu de datorăș, căci el zice: „Dați împrumut acelora, de la cari nu așteptați, că veți primi“ (Luc. 6, 35). Ai datorăș; de ce îl lași deci pe acela și ceri de la mine, de la un om sèrac și ticălos? Dóră se supără datorășul acesta, când se cere de la el? Dóră e sèrac? Dóră nu va, să plătescă? Dóră nu veți comorile lui cele negrăite? Dóră nu veți dărnicia lui cea nespūsă? Așa dară de la el cere și pretinde. Că dacă ceri ast fel de la el, se bucură. Că dacă vede, că se cere de la altul aceea, cu ce e datoriu el, se aște vătémăt și nu-ți va mai da în apoi, ba te va și învinui pe dreptul. Va zice: În ce m'ai aflat nerecunoscătoriu? Dóră mă țini de sèrac, că trecîndu-mé pe mine mergi la alții? Unuia i-ai dat împrumutul și de la altul îl ceri? Că de și un om a primit, totuși Dumnezeu a poruncit, să i-se dea acela; și el va, să fie datorășul și chizeșul cel dintăiu și imbie miș de prilejuri de a cere de la el. Nu trece o ușurătate și prisosință așa de mare și nu cerca a primi de la mine, cel ce nu am nimica. Că de ce mi-te areți mie, când miluesci pe cel sèrac? Că dóră nu eu ți-am zis: Dă! Dóră de la mine ai audít-o acésta, de ceri de la mine? El a zis: „Cel ce miluesce pe sèrac, dá împrumut lui Dumnezeu“ (Pild. 19, 17).

Lui Dumnezeu i-ai dat împrumut, de la el cere. Dară nu dá acuma împrumutul întreg în apoi? Acésta încă o face spre binele tée. Că el nu e un datorăș ca cei mulți, cari grăbesc numai a da în apoi împrumutul, ci el o face în tot chipul și aceea, ca să fie aședat în siguranță, ceea ce i-s'a dat. De aceea unele le dá aci în apoi, altele le administreză acolo.

Știindu-le deci acestea să facem multă milostenie și să deprindem multă iubire de ómeni atăt cu averile cât și cu faptele. Și dacă vom vedé, că óre cine pătinesce réu și se lovesce în piață, și dacă putem, să dăm bani, să o facem acésta, ér dacă lucrul póte, să se aplaneze cu cuvinte, să nu pregetăm a o face. Că și cuvîntul încă își are rêsplată, ba chiar și suspinurile încă și-o au; și acésta a spus-o fericitul Iov: „Érá eu preste tot neputinciosul am plâns, suspinat-am, când am vedut om în nevoe“ (Iov 30, 25). Érá dacă chiar și lacrimile și suspinurile își au plată, gândesce-ți, căt de mare va fi rêsplată, când se mai adaug și cuvinte și rivnă și alte multe. Dóră noi încă am fost vrășmași lui Dumnezeu, și Unul născut ne-a dobîndit pace punédu-se la mijloc, primind în locul nostru lovituri și luând asupra-și în locul nostru mórtea. Să ne sirguim deci și noi, să scăpăm de miș de rele pe cei ce cad în ele, érá nu să-i aruncăm în ele, pe cum facem acuma; căci în vreme ce vedem pe óre cari, cum se aruncă unul asupra celui alalt și se vrășmășesc între olaltă, noi stănd lângă ei ne bucurăm de rușinea altora și stăm în jurul unei priveliști diavolesci. Ce e óre mai neomenesc de cât acest lucru? Tu veți, cum se vorbesc de réu, cum se sfășie unul pe altul, cum își rumpe unul altuia hănele, cum lovesce unul pe altul în față, și te poți răbda, să stai liniștit? Dóră e urs, cel ce luptă? Dóră e fèrá? Dóră e șerpe? E un om, care comunică pururea cu tine, e un frate, e un membru al tée. Nu fi privitoriu, ci împacă, nu te bucura, ci cèrtă, nu îndemna pe alții la rușine așa de mare, ci alungă și desparte pe cei ce se luptă unul asupra altuia. Căci ómeni nerușinați și sclavi, ómeni fărădelege și fără de minte sînt aceia, cari se bucură de rele de acestea. Tu veți pe un om făcînd lucruri necuviincioșe, și nu bagi de samă, că și tu încă sevărșesci un lucru necuviincios? Tu nu pătesci la mijloc, ca să împrăști óstea diavolului și să delături relele omenesci? Dar vei zice: Îmi poruncesci deci, ca și eu încă să primesc lovituri? Înse tu nu vei păți așa; și chiar și dacă o vei păți acésta, lucrul ți-se va socoti de martiriu, că pentru Dumnezeu o ai pățit. Érá dacă te feresci a primi lovituri, gândesce-te la aceea, că Domnul nu s'a ferit a răbda pentru tine cruce. Căci aceia sînt ca nisce ómeni beți și întunecați la minte, și-i povățuesce și-i stăpănesce turbarea, și ei au lipsă de un om cu minte sănătósă, care să le ajute, și a nume atăt cel ce vătémă, căt și cel ce suferă, acesta, pentru ca să scape din suferință, érá acela, pentru ca să înceteze a mai face altuia rele. Apropie-te deci și treaz fiind dá celui beat mânia. Căci mânia produce beție mai rea de cât beția vinului. Nu veți pe năieri, când ved, că alții sufer naufragiu, cum întind viutrelele sale și grăbesc cu rivnă mare, ca să scótă pe soții sèi din valuri? Érá dacă soții de aceea-și meserie își prestaú unul altuia ajutoriu așa de mare, cu atăt mai virtos se cuvine, ca să le facă tóte acestea cei de aceea-și fire. Căci și aci încă e un naufragiu cu mult mai réu de cât acela. Căci acela sau vătémăt fiind a hilit și s'a deșertat de tóte cele bune, sau a jurat strîmb stăpănit fiind de mânia și a cădut asemenea în geena, sau dá lovitură și sevărșesce ucidere și prin acésta suferă asemenea naufragiu. Mergi deci și opresce réul și pogorînd chiar în marea furtunosă scóte pe cel ce se cufundă în valuri și împrăștiînd priveliștea diavolului și admoniînd pe fiesce care în deosebi stînge flacăra și liniștesce valurile. Érá dacă focul va fi mai mare, și cuptoriul va fi mai ferbinte, nici atunci să nu te temi: vei avé adecă pe mulți, cari își vor sări întru ajutoriu și-ți vor întinde mânia, tu numai să faci începutul, și mai pe sus de toți o va face aceea Dumnezeuul păcii. Și dacă tu vei fi cel dintăiu, carele va nimici flacăra, vor urma încă și alții mulți, și tu vei dobîndi rêsplata faptelor lor celor bune. Ascultă, ce a poruncit Christos Iudeilor celor ce se tîriaú pe pămînt. A zis: De vei vedé cădînd vita vrășmașului tée, nu alerga pe lângă ea mai de parte, ci o ridică. Dar e cu mult mai ușor a despărți pe ómenii,

cel ce se bat unul cu altul, de cât a ridica o vită. Er dacă sintem datorî a ridica asinul vrăşmaşilor, cu mult mai virtos sintem datorî a ridica sufletele prietinelor; perderea aci e dóră mai mare, că ele nu cad în mocirlă, ci în geena focului, pentru că nu au suferit greutatea mâniei. Eră tu vedënd, cum cade fratele tãu, şi cum diavolul năvăleşce asupra lui şi aprinde

rugul, alergî mai de parte în chip neomenesc şi crudel, ceea ce nu o face omul nici faţă cu fiinţele necuvîntătoare fără de a-şi primejdui sufletul.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Şi eră sbura privirea lui în colo şi în cõce, — la deal preste coperişul templului, la muntele Sionului, carele e sfinţit prin aduceri a minte de împeraţilor cei unşi. El cunoscea valesa făcitorilor de caş colo jos între Moriah şi Sion, el scia, că ea e închisă cu coridore de colonne, că în adâncimea ei sint grădini şi palaturi; dar preste tõe aceste se înălţară gândurile şi privirile lui la mulţimea de caşi de pe colina împărătescă, — la casa lui Caiafa, la sinagoga cea mare, la pretoriul roman, şi la mormintele triste, dar măreţe ale lui Fasail şi Mariamnei, — ele tõe aveau de sfund Garebul, care lucia purpuriu în depărtare. Şi când află în mijlocul lor palatul lui Irod, ore nu-i trebui să-şi aducă a minte de împăratul, carele avea să vină, căruia i-s'a devotat el însu-şi, a cărui cărări voia, să le netedescă, a cărui mână visa, că va avé să le umplă? Şi mai de parte alergă fantasia lui la zilele, în cari va veni noul împărat, pentru ca să cëră proprietatea sa şi să o lea în posesiune, — Moriah şi templul sãu, Sion şi turnurile şi palaturile lui, cetăţuea Antonia, carea ameninţa aşa de întunecos colo la drépta de la templu, Beseiha cetatea cea nouă şi fără de ziduri, miliõnele de Israeliti, cari se vor aduna cu ramî de finic şi cu stéguri şi vor cânta cântări de bucurie, pentru că Domnul a invins şi le-a dat lor de proprietate lumea.

Omni grăesc despre visare, ca şi cum ea ar fi o apariţie a nopţii şi a somnului. Ei ar trebui să o scie acésta mai bine. Tõe succesele, la cari ajungem, le-am sperat mai întâiu, şi tõe sperările se nasc în visări treze. Recreare după lucru, vinul, care ne întăresce. Noi învăţăm a iubi lucrul nu pentru el însu-şi, ci pentru prilejul de a visa, carele ni-l oferesce. Visarea e marea întreprere a monotoniei din viaţa reală; monotonia aceea numai din cauza dăinuirii ei celei neîntrerupte nu o observăm şi nu o băgăm în samă. Viaţa e visare. Numai în mormînt nu sint visuri. Să nu surdă nimeni asupra lui Ben Hur, pentru că el făcu aceea, ce ar fi făcut ori cine altul în acela-şi timp, în acela-şi loc şi în acele-şi împrejurări.

Sõrele se pleca spre sfinţit. Câtă va vreme lucitorul lui disc păru a se odihni pe culmile depărtate ale munţilor apusanî, eufundând cerul de-asupra cetăţii în flacări şi tivind zidurile şi turnurile cu aur lucitoriu. Apoi se eufundă în dosul munţilor de la orizont. Liniştea de sară, ce era jur împrejur, îndreptă gândurile lui Ben Hur a casă. A fost un loc pe cer, spre mézã nõpte de la frontul neasemenat de frumos al sfinţei sântelor, — de acel loc se lipi privirea lui: chiar de desubt de el era casa lui părintescă, de cum va mai esista casa aceea.

Influenţa alinătoare a sãrii îmblândi sentimentele lui, şi el uşându-şi de ambiţia sa se gândi la datorinţa, ce l-a adus la Ierusalim.

Când fusese cu Ilderim a fară în pustie, pentru ca să cerce locuri sigure şi să le cunoscă bine, pe cum un soldat studieză ţara, în care va să facă o expediţie răboinică, într'o sară sosise un sol cu vestea, că Grat e depus şi că Pontiu Pilat e destinat, ca să-l fie următoriu.

Messala era acuma fără de influenţă şi-l credea mort. Grat era depus şi nu mai avea nici o putere. De ce ar amana deci Ben Hur încă şi pe mai de parte cercarea mamei şi sorei sale? Acuma nu avea să se témă de nimica. De cum va nu va puté să privescă el însu-şi în închisorile din Iudea, totuşi putea să le cerceteze cu ajutorul ochilor altora. Dacă le va fi aflat, voia, să le adăpostescă într'un loc sigur, şi apoi după ce işi va fi implinit acésta datorinţă primă şi-şi va fi liniştit ast fel consciinţa, voia, să se dedice cu totul împăratului celui ce avea să vină. S'a hotărît lute. În nõptea trecută s'a sfătuit cu Ilderim, şi acesta l-a aprobat hotărîrea. Trei Arabi veniră cu el la Ierichon. Acolo l-a lăsat pe ei şi eaii, pentru ca să mergă singur pe jos mai de parte. Malluch avea să se întâlnească cu el în Ierusalim. Planul lui Ben Hur până acuma era numai general.

În vederea viitoriului era pentru el mai consult, să rămână ascuns dinaintea oficialilor publici, mai virtos înainte celor romanî. Malluch era şiret şi credincios, el era omul cel mai potrivit spre a se cuprinde cu cercetările.

Întrebarea cea dintăiu era, că unde să începă cu ele. Ben Hur în privinţa asta încă nu-şi limpedise planul. El doria, să începă în cetăţuea Antonia. O tradiţie nu chiar veche spunea, că de desubtul clădirii posomorîte să fie un labirint de închisori, cari făceau din cetăţue pentru Iudei un obiect de gröză mai mult de cât garnisõna cea puternică. Acolo putea să fie un mormînt, în care să fie îngropate de vii mamă-sa şi soru-sa.

A fară de aceea omul în ast fel de casuri e tot de una aplicat a începe cercarea în locul acela, unde a suferit perderea, şi Ben Hur nu putu, să-şi uite, că veduse pe iubitele sale mai pe urmă atunci, când paza le ducea de-a lungul străzii în direcţia cătră cetăţue. De cum va nu vor mai fi acolo, dară vor fi fost acolo, atunci va fi rămas vre o dovadă a acestui fapt, vre o urmă, pe care avea numai să înainteze neîntrerupt până la capétul ei. Dorinţa lui se lega a fară de aceea de o sperare, la care nu putea, să renunţe numai aşa. El scia de la Simonide, că Amrah, servitõrea Egiptenă, mai trăia. Ne vom aduce a minte, că fiinţa acésta credinciosă în diminéta, în care se descărcase nenocirea preste casa Hur, s'a smuls din mâniele paznicilor şi a alergat

înderept în palat şi acolo a rămas, când au sigilat intrările lui. În anii urmatori s'a îngrijit Simonide de traiul ei; aşa trăia ea încă şi acum acolo, singura locuitoare a acelei caşi mari, carea Grat pe lângă tõe silinţele sale n'a putut, să o vîndă. Istoria legitimilor ei proprietari a fost de ajuns, ca să depărteze de la ea pe toţi, atât pe cei ce ar fi dorit, să cumpere vre o casă, cât şi pe cei ce ar fi voit, să cuprindă casa acésta cu puterea. Cei ce treceau pe acolo, priviat la ea şoptind cu spaimă. Işise vestea, că ea e vrăjită: vestea asta pôte că se scornise aşa, că omni veduseră une oria pe sermana Amrah pe coperiş ori în dosul vre unei fereşti zăbrelate. A bună samă nu a petrecut nicăiri vre un spirit în chip aşa de statornic ca ea în casa aceea, şi nici nu a fost altă casă mai ocolită ca acésta şi prin urmare şi mai potrivită spre a fi locaşul unui spirit. Ben Hur spera, că de la Amrah va primi vre o veste, carea chiar şi dacă ar fi descourajătoare, totuşi putea să-i fie de folos. La tot casul vederea ei în locul acela scump pentru amintirile cele legate de el avea, să-l facă bucuria cea mai mare, ce a fară de aflarea mamei şi sorei sale putea să existe pentru el.

Se hotărî deci, să se ducă mai întâiu la casa aceea veche şi să cerce a se întâlni şi a grăi cu Amrah.

Cu hotărîrea acésta se sculă preste puţin după sfinţirea sõrelui şi începu a se pogori de pe munte, de-a lungul drumului, carele de la culme se îndrepta spre nordost. Mai la vale, aprõpe de põla muntelui, chiar lângă alvia Chidonului se încrucieşă calea lui cu drumul, care ducea spre mézazi la satul şi lacul Siloah. Acolo găsi pe un păstoriu, carele mâna oile sale la tîrg. Grăi cu omul acela şi i-se însoţi, şi în societatea lui pe calea, ce ducea prin Gethsemane, întră în sfinţa cetate prin põrta pescilor.

(Va urma.)

Laptele.

Consumaţiunea laptelui şi a produselor sale a luat o dezvoltare mare în străinătate. Mai cu samă în Germania şi în Anglia. În mare parte şi în Elveţia, în Statele Unite ale Americii, întrebuiinţarea laptelui e generală. Nu e familie, care să nu fi fost pătrunsă de folõsele mari ale acestui aliment. Lucrătorii din fabrici şi cei agricoli din aceste ţeri au ajuns la convingerea, că e mai folositor a bé un pãhar de lapte bun şi sãnãtos, de cât o cescă cu rachiu otrãvitor şi dãunãtor sãnãtãţii. Produsele lãptõse erãşi se consumã destul de mult în aceste ţeri, mai cu samã în Germania. Smãntãna, untul, brãnzã şi alte produse ale laptelui au luat locul diferitelor cãrnuri uscate, mai în tot de una vãtãmãtõre stomacului.

Pe de o parte cã laptele e mai ieftin, dar mai are şi avantajul, că hrãnesce mai bine şi mai substanţial.

Chiar şi cãrmuitorii au început a preţui importanţa produselor lãptõse, introducându-se brãnzã ca hranã în anumite zile la soldaţi şi arestaţi.

Consumarea laptelui în timpul tinereţii are o înrãturire pe dezvoltarea în viitor a

corpului. S'a constatat, că în părțile, unde copilul de mic nu e hrănit cu lapte, mortalitatea e mai mare.

Laptele e cel mai firesc aliment pentru om și singurul, cu care ne putem hrăni timp mai îndelungat fără nici o scădere simțită pentru buna stare trupescă: el e foarte nutritiv și se preface ôre cum pe neciute în sânge. Cel mai bun e laptele de vară, muls de dimineață, de la o vacă sănătoasă hrănită la grajd cu fân bun. Erna laptele nu e atât de bun; de asemenea laptele de sară e mai slab de cât cel de dimineață. Pe urmă atrăne și de la aceea, cu ce se hrănește vaca. Dacă se hrănește cu ierburii, laptele e mai apos, și a dese ori unele dintre sucurile ierburilor trec în lapte și-i dau un miros ori gust cu totul deosebit, care nu în tot de una e priincios.

Forțe bine-î priesce omului laptele căldut crud așa, cum a fost muls de la vacă. Laptele fert e mai puțin nutritiv și se mistue mai greu.

Laptele fert înse se păstrează mai bine, mai ales ținut fiind la un loc răcoros și svîntat. Inse nu la aer liber. Mai bine se păstrează laptele la o temperatură de 8—10° R. Vasul de lemn, porțelan, sticlă ori lut, în care se păstrează laptele, trebuie să fie cu deosebire curat. Vasele de metal și mai ales cele de aramă nu sînt bune pentru păstrarea laptelui, fiind că ele îl pot otrăvi.

Laptele bun e alb și gros, e dulce și nu are nici un miros neplăcut. Lăsând, să cadă o picătură de lapte bun pe unghie, ea nu se scurge, ci rămâne rotundă, ér lăsând o picătură în apă curată, laptele bun cade la fund.

„Albina.“

Bibliografie.

A apărut:

„**Dieta poporală**“ cu deosebită considerație la modul de viață al țeranului român, tipărită cu ajutorul *Asociației*.

Cartea ilustrată cu mai multe figuri în text este un adevărat material instructiv cu deosebire pentru preoții, învățătorii și economii noștri de la sate.

Onorații Domni, cari au primit liste de abonament pentru această lucrare, sînt rugați a mi-le retrimite fie ori și cu ce rezultat.

Prețul unui exemplar cu porto postal cu tot costă numai 85 cr.

Mai lesne se pôte procura prin asemașiuni postale adresate la suberisul.

Cel ce abonează 10 exemplare de o dată, primesce unul gratis.

Bran (Törösvár) la 22 Ianuar 1898.

Simeon Stoica
medic.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie. Serbătorile, Regentul, Intunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu povești economice și semne de timp. Regentii europeni. Sematismul provinciei mitropolitane de Alba Iulia cu specificarea parochiilor în românește și ungurește și cu posta ultimă și a parochilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret foarte succes). „*Christos a înviat*“, poezie de Al. Vlăduță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și trei poezii: *Epigramă* (în vrsta de 12 ani), *Pe ceriu* (de 14 ani) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de mprumut* și *S'a turcitu-se bălețul*, anecdote hazlii de Th. D. Speranță. *Glume. Morții noștri* (bărbații gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul

br. *David Urs* și *Iosif Hossu. Sfaturi.* Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserțiuni.

Din acest cuprins ori cine se pôte convinge, că acest *Călindar e cel mai potrivit și mai bun pentru preoșimea noastră gr. cat. în special.*

Prețul unui exemplar 85 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecești* compus de Dr. *Victor Szmigelski.* Tomul I. Introdugere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Esceleței Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuie la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta pôte fi de folos tuturor credincioșilor noștri, dar mai vîrtos Veneratului Cler arhidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriiile sîntei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parochiale, ori unde este cu puțință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspîndescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor noștri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

Carte de instrucțiune militară pentru școlele de șarji de infanterie ces. și reg. compuse de Dimitrie Bardosi supralocotenent c. și r. în reg. de infanterie Nr. 35. Editura auctorului. Oradea Mare 1898. Cu tipariul lui Iosif Láng. Prețul 55 cr.

A apărut:

M. T. Gierone despre bătrânețe tradus de Andrei P. Liviu canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

A apărut:

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestul op. Fără de cartea această nici un preot nu pôte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsescă această carte, în care se află toate cele, de căte are trebuință preotul în urma situațiuni nouă create prin legile aceste.

Euchologiu

edițiunea a doua, revêdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie veină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, éră legat în peletare fl. 3.80.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardeș,

fazele lor în trecut și valoarea în prezente.

Studiu istorico-canonice de Dr. *Alexandru Grama.* — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pôte procura cu prețul de **3 fl.** la *Tipografia seminarială în Blaș* (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studii apologetic din incidentul invectivei „*Gazetei Transilvaniei*“ și a dlui *Nicoiaș Densușan* asupra Mitropolitului *Vancea* și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70 cr.** — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. **85 cr.**

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau înviațiuniile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletore generale de venit, 5. a *taxei de scutire dela miliție*, 6. a dării de arme și de vinat și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e **8 cr.**, expedită franco sub fașe 11 cr.

Editor și redactor răspunđător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 62—1898.

(6) 3—3

Concurs.

Pentru restaurarea bisericii gr.-cat. din *Veneția inferioară*, Comitatul *Făgărașului*, dărîmarea turnului, ce stă separat de biserică, pe cum și pentru clădirea turnului din nou lângă biserică se determină ținerea licitațiunii minunde pe zina de 6 Martie 1898 st. nou la orele 11 a. m. loco *Veneția inferioară* în școla gr.-cat. cu prețul strigării de 2342 fl. 66 cr. v. a. solvindî în 3 rate.

Doritorii de a lua în întreprindere aceste sînt rugați a se presenta pe termenul deșpt.

Condițiunile mai în detail se pot vedé în ori ce zi la Domnul prim curator *Iacob Popeneci* protopretor în pensie.

Veneția inferioară în 23 Ianuariu 1898.

În numele Curatoratului bisericesc:

Vidi. **B. Raț** **Georgi**
vicariu for. adm. paroch. iuter.
